

Euroopa Kohus on rõhutanud kõigi pakkujate sarnast hoolsuskohustust tulenevalt võrdse kohtlemise põhimõttest, mille kohaselt peavad kõik pakkujad järgima hanke alusdokumentides kehtestatud tingimusi, et kindlustada pakkujate objektiivse võrdlemise võimalus. Selleks, et hankija saaks hinnata kõiki pakkujaid võrdsetel alustel pärast pakkumuste esitamise tähtaega, peavad pakkujad ise hoolitsema selle eest, et esitatud dokumendid oleksid kompleksed, korrektsed, vastaksid kõigile hankija esitatud nõuetele ja oleksid tähtaegselt esitatud.

RHS § 114 lg 2 sätestab, et hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele, kui pakkuja ei esita tähtajaks hankija nõutud selgitusi või pakkuja selgituste põhjal ei ole võimalik üheselt hinnata pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele. Hankija võib tunnistada pakkumuse vastavaks, kui selles ei esine sisulisi kõrvalekaldeid riigihanke alusdokumentides nimetatud tingimustest. **Käesoleval juhul lükkab hankija OÜ Crandali Kaubandus pakkumuse tagasi.**

Järgnevalt on välja toodud põhjused:

- I. E-kataloogi toodete sisestamine ja esinevad puudused, mis tingivad pakkumuse mitte vastavaks tunnistamise

Pakkuja on lisanud e-kataloogi 8 erinevat monitori mudelit (nii rendiks kui ostuks). Võttes arvesse ka faili „Hindamiskriteeriumid“ pidi pakkuja sisestama e-kataloogi vaid ühe monitori mudeli nii ostuks kui ka rendiks. Hankija suutis tuvastada hindamiseks pakutud monitori hindamiskriteeriumide reale sisestatud maksumuste ja vastavustabeli alusel. Siiski tuvastas hankija e-kataloogi sisestatud toodete maksumuse ja RHRi hindamiskriteeriumite lehel sisestatud maksumuste osas ka erinevusi.

Vastavalt Lisa 10 punktile 6 on hankijal õigus pakkumus tunnistada mittevastavaks, kui e-kataloogi sisestatud pakkumus sisaldab tooteid või teenuseid, mida ei olnud nimetatud hanke alusdokumentides, konkreetses osas ja/või pakkuja sisestatud toodete või teenuste info ei vasta hanke alusdokumentide nõuetele ja/või pakkumuses puuduvad tooted või teenused, mis olid hanke alusdokumentides nõutud. Pakkuja on sisestanud e-kataloogi rohkem tooteid, kui küsitud. Samas ei võimalda e-kataloogi vastav osa kustutada hilisemalt neid tooteid, mis seal olema ei peaks. Sama kehtib ka selle kohta, et kui pakkuja ei ole lisanud kõiki tooteid, mida on vaja, siis ei ole võimalik neid ka juurde lisada.

Vastavalt lisa 4-7 tehnilise kirjelduse punkti 4.2 kohaselt tuli e-kataloogi lisada ka punktis 4.2.1 ja 4.2.2 välja toodud lisatooted. E-kataloogiga tutvudes nähtus, et pakkuja oli e-kataloogi nii rendi kui ka ostu põhitoodete juurde lisanud vaid privaatsusfiltri ja HDMI kaabli. Puudusid lisatootena kleebis monitorile ning ostu puhul monitori väljaostul tootja on-site garantii pikendamine 5-aastaseks garantiiks.

Pakkuja on hindamiskriteeriumite lehele ostu toodete juurde kirjutanud kommentaariks, et monitoril on tehase garantii 5 aastat ning et kleebised on tehase poolt monitoridel olemas. Selline kommentaar puudub rendi toodete juures. Küll aga on pakkuja sisestanud maksumused hindamiskriteeriumite lehele nii monitoride väljaostul tootja on-site garantii pikenduse osas kui ka monitorile kleebise lisamise kohta. Mistõttu ei ole asjakohane pakkuja väide, et vastavad tooted justkui sisalduksid juba hinnas. Teiseks on hankijal lisa 4-7 punktis 7.6 väga konkreetselt

kirjas, et „Monitoridele tuleb hankija soovil paigaldada hankija antud kleebis“, seega ei saa tehase poolt monitoridele paigaldatud kleebiseid pidada samaväärseks hankija poolt antud kleebistega. Hankija saab vaid ise anda info, mis kleebistel olema peab ning seetõttu on lisatootena palutud hinnastada ja e-kataloogi lisada konkreetne toode „kleebis monitorile“.

Täiendavalt lisab hankija, et lisa 4-7 punktis 4.2 on kirjas, et lisakomponent „monitori tootja garantii pikendus“, selle on-site 5 aastase garantii alla peavad kuuluma lisaks monitorile ka kõik lisakomponendid. Seega, kui pakkuja poolt pakutavatel monitoridel on ainult 5-aastane tehasegarantii, siis selleks, et võimaldada on-site garantii pikenduse tellimise võimalust peab pakkuja e-kataloogi lisatootena ikka lisama ning samuti hinna (garantiipikenduse hinnad olid märgitud vaid hindamiskriteeriumite lehele RHRis).

Hankija märgib, et e-kataloogi puhul ei ole tegemist mitte ainult hankesse esitatud pakkumusega, vaid sama pakkumus on aluseks hilisemal lepingujärgsete ostude teostamisel. Seega on hankija esitanud hankenõuded selliselt, mis tagaks eduka pakkujaga lepingu sõlmimise järgselt kõikide hankes nõutud asjade/teenuste soetamist e-kataloogi keskkonna kaudu. Vastavalt RHS § 39 lg- le 3 koostavad ettevõtjad elektroonilised kataloogid, arvestades hankija poolt riigihanke alusdokumentides sätestatud vastava riigihanke nõudeid. VAKO on otsuse 83-20/215373 punktis 14 sedastanud, et kui tegemist on e-kataloogi hankega, siis RHS § 39 lg 3 ja § 110 lg- 2 nõuavad sisuliselt ühte ja sedasama - pakkumus peab vastama riigihanke alusdokumentides sätestatule. Samas otsuses viitab VAKO, et kui pakkumuses esinevad sisulised puudused, kohustab RHS § 114 lg 2 esimene lause hankijat asjaomast pakkumust tagasi lükkama (vt Tallinna Ringkonnakohtu otsus asjas nr 3-18-1360, p 12). Võttes arvesse, et pakkuja on jätnud sisestamata e-kataloogi lisatoodetena tellitavad asjad, **siis nimetatud puuduse näol on tegemist sisulise puudusega.**

II. Puudused pakkumuse sisus, mis tingivad pakkumuse mitte vastavaks tunnistamise

II.1 Varade halduskeskkonna olemasolu:

Vastavustingimuses oli esitatud nõue, et „*pakkuja, kes pakub kasutusrenti, peab asjade rendiperioodil võimaldama hankijatele ligipääsu varade halduse keskkonda (nõuded tehnilises kirjelduses)*.“ Pakkumuse koosseisus tuli esitada varade halduskeskkonna kirjeldus ja väljavõtted keskkonnast.

Võttes arvesse, et pakkuja on esitanud pakkumuse osasse, kus tuli pakkuda monitori renti, siis pidi pakkujal olema ka varade halduskeskkond. Pakkuja on vastavustingimuse tingimuse juures märkinud, et tal on olemas varade halduskeskkond. Teisalt on dokumendinõude täitmiseks lisatud vaid väljavõtte e-kataloogi sisestatud toodetest ning monitori tehniline kirjeldus.

Hankija täpsustas pakkujalt, kas sellest võib järeldada, et tegelikkuses tal varade halduskeskkond puudub (tasub märkida, et osas 2 märkis sama pakkuja vastavustingimuses, et seda keskkonda ei ole). Pakkuja vastas, et on vaid tootja esindaja ja edasimüüjatel puudub vaheladu ning neil puudub võimalus näidata laoseisu ülevaadet. Pakkuja vastusest nähtub, et pakkuja ei ole üldse aru saanud, mida hankija varade halduse keskkonna all mõtles, olenemata sellest, et konkreetsed nõuded vastavale keskkonnale on välja toodud Lisas 4-7 punktis 5.7. Võttes arvesse, et pakkuja ei ole tõendanud varade halduse keskkonna olemasolu ning pakkumuse koosseisus puuduvad ka muud tõendid, siis ei ole võimalik pakkuja pakkumust vastavaks tunnistada.

II.2 Kontori IT-seadmed. Seadme korduskasutus ja ringlussevõtt (vastavustingimus)

Vastavustingimuses oli esitatud tingimus, et pakkuja peab pakkuma korduskasutuse ja ringlussevõtu teenust seadmetele, mis on kasutusest kõrvaldatud. Tõendamiseks oli mitu võimalust:

- 1) Kui pakkuja on liitunud TVO-ga, siis saab hankija ise registrist kontrollida: <https://proto.envir.ee/proto/main/welcome>
- 2) Kui ei ole liitunud, siis pakkuja esitab tõendi volitatud jäätmekäitleja kohta, kellele romud käitlemiseks üle annab.
- 3) Kui pakkuja kavatseb ise käidelda, siis esitab jäätmeloa.

Pakkuja märkis vastavustingimuses, et pole liitunud tootjavastutusorganisatsiooniga. Seega tuli tal vastavalt hanketingimustele esitada tõend volitatud jäätmekäitleja kohta või siis jäätmeluba. Hankija pakkumusest vastavaid tõendeid ei tuvastanud ning küsis teabevahetuses selgitust. Pakkujas vastas, et tal on kokkulepe MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringluse juhatuse liikmega ning lisaks mainis pakkuja, et tema pakutavate monitoride garantii-aeg on 5 aastat ja kasutusaeg veel pikem. Hankija võttis ühendust MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlusega ning sealt vastati, et suulisi kokkuleppeid nad ei tee ning pakkujal puudub leping. Seega ei ole pakkuja täitnud hanke alusdokumentides esitatud nõuet - esitada tõend või jäätmeluba, kui puudub registreering Probleemtooteregistris.

Täiendavalt märgib hankija, et isegi kui pakkuja arvab, et tema pakutavaid tooteid lähima 5 aasta jooksul jäätmekäitlusesse ei satu, siis vastavalt Lisa 4-7 tehnilise kirjelduse punkti 9 kohaselt, peab pakkuja hankija soovil lepingu kehtivuse ajal ostetavate asjade tarnimisel või hiljem võtma hankijalt ümbertöötlemiseks vastu lepingus märgitud ostetavate toodete kogusega võrdse koguse tooteid.

Kokkuvõttes märgib hankija, et kuna pakkumuste esitamise tähtpäev on möödunud ning hanke alusdokumentide tingimusi ei vaidlustatud, siis need tingimused kehtivad ja hankija peab nendest tingimustest pakkumuste vastavuse kontrollimisel ka lähtuma (VAKO 31-18/194366). Euroopa Kohtu praktika (T-195/08; C-599/10) kohaselt ei ole lubatud pakkumuste parendamine sellisel kujul, kus pakkumust täiendatakse. On võimalik juba esitatud teabe piiritlemine, selgitamine ja täpsustamine, kuid mitte täiendavate dokumentide esitamine. Pakkumuse osana nõutud andmete või dokumendi tähtjaks esitamata jätmine on üldjuhul sisuline puudus, millega pakkumuse vastavaks tunnistamist seadus ei luba ning mille kõrvaldamine selgituste nõudmise kaudu võimalik ei ole.